

Església de Sant Pere

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carrer Major, 1.
Emplaçament Plaça de l'església
Alçada: 194

Coordenades:

Latitud: 41.440158247926
Longitud: 1.8650049716234
UTM Est (X): 405182
UTM Nord (Y): 4588242

Classificació

Número de fitxa 08091 - 2
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Neoclàssic Modernisme
Segle XIX - XX
Any 1857

Autoria de l'element: Francesc Vallès Cuchi

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: A principis dels anys 2000 es va dur a terme un profund procés de restauració de tot l'edifici, després que la reconstrucció a causa de la destrucció de la Guerra Civil es donés per acabada als anys 60. En la darrera intervenció es va sanejar la coberta, les façanes, les humitats generals, el campanar i la capella del Santíssim.

Protecció Legal

Tipus de protecció: BCIL

Observacions protecció: BCIL / Immobile / 8305-I

Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00

Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 2661

Generalitat i altres inventaris

Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós/Cultural
Titularitat	Privada accessible
Titular:	Bisbat de Sant Feliu de Llobregat (Carrer d'Armenteres, 35, 08980 Sant Feliu de Llobregat)

Fitxes associades:

[Campana Miquela](#)

[Campana Roser](#)

[Campanar de l'església de Sant Pere](#)

[Capella del Santíssim de Sant Pere de Gelida](#)

[Campana dels quarts de la parròquia de Sant Pere](#)

[Campana de les hores de la parròquia de Sant Pere](#)

Autoria de la fitxa Martí Picas. INSITU SL

Data de registre de la dj., 29/02/2024 - 14:05

fitxa:

Descripció

L'església és de planta regular amb una sola nau, amb capelles laterals entre contraforts exteriors; amb les dependències de la sagristia i el dipòsit situades a la dreta i a l'esquerra del presbiteri, i amb l'atri centrat sobre l'eix de la nau, comunicat directament amb aquesta, flanquejat a la dreta pel baptisteri i a l'esquerra per l'escala d'accés al cor, que ocupa tota l'amplada de la nau (Rosselló, Joan, 2021).

A banda i banda de la nau, de manera simètrica, podem veure quatre finestres decorades amb vitralls, en un espai que ocupa una superfície aproximada de 203 m² en planta. La coberta és a dues aigües amb teula àrab, recolzada sobre una volta de canó amb arcs torals. Annexa hi ha la Capella del Santíssim (1916 – 1929), obra de l'arquitecte Isidre Puig i Boada, continuador de la Sagrada Família i deixeble d'Antoni Gaudí.

L'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat destaca el retaule compost per una fornícula d'arc de mig punt central, amb la imatge de Sant Pere (de fusta policromada) vestit amb túnica i mantell i portant orla i els seus atributs, emmarcada per relleus de bronze de marcs quadrangulars, amb les representacions de les escenes de la vida del Sant (els miracles, l'estada a la presó, la fugida de la ciutat, etc.). També conserva pintures murals, policromes, figuratives, on es representen dues escenes de la vida de sant Pere, aquí està dedicada l'església. Una escena representa Pere pescant i Crist que el crida, en un primer pla, sobre un fons de paisatge marítim. L'altra, disposada en un interior arquitectònic, on Pere rep les funcions de Sant Pere, envoltat dels altres apòstols i deixebles. Ambdues escenes estan emmarcades amb una orla ornamentada de fulles estilitzades.

El resultat final de l'església va ser un edifici amb un volum per sobre de les dimensions de la plaça, motiu pel qual queda descentrat respecte a la seva posició i al centre d'aquesta. La plaça es va reurbanitzar l'any 1881 amb la construcció de la nova rectoria, obra de l'arquitecte Laureano Arroyo y Velasco.

El campanar s'ubica a la façana nord amb una alçada de 27,5?m, amb un primer cos quadrangular que després s'adapta a octogonal amb quatre finestrals i coronat per un pavelló octogonal cobert amb una teulada piramidal decorada amb teula vidriada. L'altra campana metàl·lica de la façana de l'església correspon al rellotge donat pel Marquès de Gelida l'any 1906.

Observacions:

La descripció i història de la capella del Santíssim es desenvolupa específicament a la seva fitxa corresponent.

Història

L'actual església de Sant Pere es troba al mateix emplaçament de l'antiga església de Sant Miquel, documentada l'any 1061/1263. Aquesta església romànica, que va sobreviure fins a mitjan segle XIX, va ser enderrocada per edificar la nova església, juntament amb el vell cementiri i algunes edificacions annexes que hi havia al seu entorn per disposar de més espai. L'esplanada del terreny i els diversos enderrocs van permetre la creació de la plaça que hi ha al davant. Aquesta plaça ha esdevingut un dels centres neuràlgics del poble al llarg del segle XX i des d'on es concentrava i sortia, per exemple, el *Via Crucis* de Setmana Santa.

La nova construcció, com va passar en altres pobles del país, va quedar petita i es va substituir per una de més gran i més moderna que pogués satisfer les noves necessitats de la població. El projecte del nou edifici va ser encarregat a Francesc Vallès Cuchi i la primera pedra es va col·locar l'any 1857, amb una durada total de deu anys fins a la seva finalització l'any 1867 (incloent-hi l'enfonsament d'una arcada de la nau l'any 1860). Es va completar amb el trasllat dels elements litúrgics definitivament l'any 1871, moment en què s'obrí al culte, malgrat que encara no disposava de campanar. El 25 de juny de 1871 fou traslladat el Sagrari amb el Santíssim i les imatges de l'església del castell a la nova Parròquia de Sant Pere.

Durant la guerra civil de l'any 1936-1939, l'església va ser completament cremada, destruint-se gairebé totes les imatges, mobles i retaules de l'interior. A conseqüència d'aquella destrucció, alguns elements com la porta d'entrada van haver de ser refets canviant-ne la fisonomia original. La pèrdua més important va ser el retaule major de l'església, d'estil barroc, dedicat al mateix Sant Pere, que havia estat projectat per Antoni Viladomat i fet per Pere Costa a principis del segle XVIII. Aquest retaule, però, no era original de Gelida, sinó que fou traslladat del monestir de Jonkeres (actual de la Concepció) de Barcelona.

El campanar de l'església, projectat pel mestre d'obres gelidenc Joan Pascual i Batlle, es va edificar a la dècada de 1880 i inaugurat l'any 1895. Amb la restauració del campanar de l'any 2000, es va recuperar la maquinària d'un rellotge, datat de 1864 i amb la inscripció "Nuto i Cia", instal·lada sota la coberta. El campanar més popular de l'església, però, és el que va donar Joaquim Jover i Costas, marquès de Gelida, l'any 1906, i que es pot veure en l'estructura de campanar metàl·lic que corona la façana principal de l'església.

De principis del segle XX són també els projectes de la nova sagristia i de la capella del Santíssim, obra de l'arquitecte Isidre Puig i Boada, continuador de la Sagrada Família i deixeble d'Antoni Gaudí, que es va acabar construir a l'est de l'església. La primera pedra de la capella es va col·locar l'any 1916.

Una altra peça important cremada l'any 1936 és la imatge de la Mare de Déu de la Font de la Salut, principal devoció del poble. Una segona imatge singular i contemporània de l'església és la Verge de Montserrat, còpia en dimensions de l'original del Santuari de Montserrat i adquirida per a l'església per part del grup de teatre Elenc Artístic Montserrat, a mitjan dècada de 1940.

Bibliografia

AAVV (1986). Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya. L'Alt Penedès. Generalitat de Catalunya.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

JOLIS, Pere (2005). Projecte de restauració i consolidació de l'església parroquial de Sant Pere de Gelida. Programa de Festa Major 2005. pp. 100-102.

LACUESTA, Raquel, i GONZALEZ, Xavier (2006). Modernisme a l'entorn de Barcelona. Arquitectura i paisatge. Barcelona: Diputació de Barcelona.

MAURI, Alfred (2019). Campanes, campanars i campaners de Gelida. Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 8. Ajuntament de Gelida.

ROSSELLÓ, Joana (2021). La Capella del Santíssim de l'església de Sant Pere de Gelida. Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 9. Ajuntament de Gelida.

ROSSELLÓ, Joan (2015). Espantabruixes i altres elements i ritus simbòlics en l'arquitectura de Gelida. Programa de Festa Major 2015. pp. 93-97.

Programes de Festa Major de Gelida

(1944). "Notas Históricas" Programa Festa Major 1944. p 10.

(1963). "Obres a l'Església Parroquial". Programa Festa Major 1963. p. 19.

(1972). "El que la premsa ha dit de: Cinc Esglésies Gelidenques". Programa Festa Major 1972. p 28.

Amics del Castell, Junta Associació (1979). "Castell Actualitat". Programa Festa Major 1979. p 27.

CARAFÍ, Enric (1974). "Un Colomar a l'Església del Castell". Programa Festa Major 1974. p 21.

CARAFÍ, Enric (1996). "El patrimoni gelidenc, un futur ben incert". Programa de Festa Major 1996. pp. 75-80.

CARAFÍ, Enric (1997). "Les campanes de Gelida, el poble en té 13". Programa de Festa Major 1997. pp. 86-94.

CARAFÍ, Enric (2012). "Coses de Cultura". Programa de Festa Major 2012. pp. 76-82.

JOLIS, Pere (2005). "Projecte de restauració i consolidació de l'església parroquial de Sant Pere de Gelida". Programa de Festa Major 2005. pp. 100-102.

LLOPART, Carme (1988). "Tocs de campanes". Programa de Festa Major 1988. pp. 71-72.

ROCA, Miquel (2016). "Campanars de les esglésies de l'Alt Penedès". Programa de Festa Major 2016. pp. 111-112.

ROSSELLÓ, Joan (1955) "Curiositats". Programa Festa Major 1955. p. 32.

ROSSELLÓ, Joan (1957) "I Centenari Església Parroquial". Programa Festa Major 1957. p. 33.

ROSSELLÓ, Joan (2015). "Espantabruixes i altres elements i ritus simbòlics en l'arquitectura de Gelida". Programa de Festa Major 2015. pp. 93-97.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)
[Programes de Festa Major de Gelida](#)

